

Dwingeloo, 18 mei 2022

Betreft: cie debat gewasbeschermingsmiddelen 8 juni

Beste commissieleden,

Wij hebben u in de periode tussen het laatste AO gewasbeschermingsmiddelen (2-11-2020) en het komende commissiedebat GBS (gewasbeschermingsmiddelen) van 8 juni a.s. regelmatig van informatie voorzien.

Als voorbereiding op dit debat lopen we vanuit ons perspectief bekeken een aantal zaken na.

Overzicht

De transitie naar weerbare planten en teelsystemen kent 4 fasen, **weten, kunnen, willen** en **moeten**. (Uitvoeringprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030)

We gebruiken deze fasen voor ons overzicht. De beschrijvingen zijn puntsgewijs, met een link voor de uitgebreide informatie.

Weten

- De ontwikkeling naar weerbare planten en teelsystemen in de open teelten zal eerder tientallen jaren in beslag nemen dan enkele jaren.
Bron: mevrouw M Riemens (WUR) tijdens aanvullende vragen bij het Ronde Tafelgesprek (jan 2022) Tweede Kamer, Debat Gemist.¹
- Pesticiden zijn qua verspreiding onder te verdelen in 3 hoofdgroepen,
 - 1) Een groep die niet buiten de akker teruggevonden wordt. Deze waarneming verdient nog nader onderzoek.
 - 2) Een groep die zich tot ongeveer 1 km van de akker verspreidt door drift, verwaaiing en verdamping en met de afstand tot de akker afneemt.
 - 3) Een groep vluchtige pesticiden die we tot diep in natuurgebieden hebben aangetroffen vooral als gevolg door verdamping en verwaaiing.
Bron: rapport Meten=Weten "er ligt écht een deken van gif over Nederland" (jan 2022)²
- Er zijn 14* stoffen geselecteerd die via verdamping ofwel via hechting aan deeltjes tot de maximale mogelijke afstand waarop kon worden gemeten van de landbouwpercelen zijn aangetroffen. *1.6-benzyladenine, 2.Aclonifen, 3.Boscalid, 4.Chloorprofam, 5.Chloridazon, 6.Difenoconazool, 7. Fluopyram, 8. Folpet, 9.Pendimethalin, 10.Prosulfocarb, 11.Prothioconazool, 12.Pyrimethanil, 13. Tebuconazool, 14. Terbutylazin (jan 2022)

¹https://www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/commissievergaderingen/details?id=2021A07571

² <https://www.metenweten.nl/files/2022-Onderzoek-verspreiding-bestrijdingsmiddelen.pdf>

Bij de provincies ligt een Handhavingsverzoek om deze stoffen te verbieden.

*Bron: Handhavingsverzoek (2021)*³

- De provincies vragen uitstel en constateren een kennisleemte met betrekking tot de invloed van gewasbeschermingsmiddelen op verschillende Habitats. Onderzoek naar deze complexe materie kost tijd. Men overlegt met Ctgb en Ministerie LNV.

*Bron: brief Omgevingsdienst NHN (mei 2022)*⁴

- Het aantal zweefvliegen op de Veluwe is met 80% en het aantal soorten met 44% afgenomen. Deze conclusies komen overeen met Duits-Nederlands onderzoek uit 2017 waarin geconcludeerd wordt dat er een afname is van 75%.

*Bron: Radboud Universiteit (april 2022)*⁵ en *Nature Scientific Reports (jan 2021)*⁶

- Afname libellen en juffers, van 35 soorten naar 8 soorten.

*Bron: bioloog Hero Moorlag op RTV Drenthe. (april 2022)*⁷

- Er is weinig kennis over en zeer matige naleving van drift reducerende maatregelen door boeren en telers.

*Bron: NVWA naleefmotieven van wet -en regelgeving bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen bij open teelten (maart 2022)*⁸

- Het areaal biologische bollenteelt is slechts 60-100 ha ten opzichte van 27.000 ha niet biologische bollenteelt.

*Bron: Vereniging Biobol (jan 2021)*⁹

- Het areaal bollenteelt is in 20 jaar met 20% toegenomen. (22513 ha naar 27260 ha) O.a. in de Flevopolder, ooit ingepolderd om het areaal landbouwgrond voor de voedselproductie te vergroten wordt kostbare grond onttrokken aan de voedselteelt. In Drenthe is de bollenteelt verviervoudigd, van 494 ha naar 2040 ha.

Perioden	2000	2005	2010	2015	2020	2021
Hectare Nederland	22513	22987	23347	24842	26991	27260
Hectare Drenthe	494	720	1024	1625	1928	2040

*Bron: CBS 2018*¹⁰

- De aanwijzingen op een forse toename op neurodegeneratieve ziektes zoals Parkinson door pesticiden als een van de oorzaken stapelen zich op.

*Bron: Prof. Dr. Bas R Bloem, position paper Rondetafelgesprek (jan 2022)*¹¹

³ https://13b63821-3ad1-49da-bbdf-50f4b994dd06.usrfiles.com/ugd/13b638_76c13667170c4bf2a77f906dbdf9a1a8.pdf

⁴ Zie meegestuurd document in de bijlage: Brief Omgevingsdienst NHN.pdf

⁵ <https://www.ru.nl/nieuws-agenda/nieuws/vm/iwwr/2022/zweefvliegen-nederlandse-bossen-drastisch/>

⁶ <https://www.nature.com/articles/s41598-021-03366-w>

⁷ <https://www.rtv-drenthe.nl/nieuws/14618711/in-het-voorjaar-sluipen-libellen-tevoorschijn>

⁸ <https://www.nvwa.nl/documenten/plant/gewasbescherming/gewasbescherming/publicaties/onderzoekresultaten-naleefmotieven-wet--en-regelgeving-bij-gebruik-gewasbeschermingsmiddelen-in-open-teelten>

⁹ <https://www.biobol.nl/biologische-bollenteelt-groeit/>

¹⁰ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/12/areaal-bloembollen-blijft-groeien>

<https://www.flevolandsgeheugen.nl/page/8195/bollenteelt-in-flevoland>

¹¹ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2022Z00084&did=2022D00164>

- Er bestaan aanwijzingen dat pesticiden een van de oorzaken voor hartritmestoornissen is. Meten=Weten is officieel partner in het onderzoek als citizen science groep.

Bron: Prof. Dr. Bianca Brundel van het Amsterdam UMC/ project Circular¹²

Kunnen

- Minister Schouten geeft in de brief (27858 nr 555 en 27858 nr 556) aan dat het RIVM zal onderzoeken of het benutten van databestanden waarin informatie is opgenomen over eventuele gezondheidseffecten tot de mogelijkheden behoort.

Mevrouw Becks, directeur CTGB geeft bij de aanvullende vragen aan dat er minstens 10 jaar nodig is om data te ontwikkelen om de risico's op neurodegeneratieve ziekten in beeld te brengen.

Bron: Technische Briefing (april 2022)¹³

Willen

- Het uitvoeringsprogramma is opgetuigd met een Governancestructuur. Daarbij is sprake van een organisch gegroeide samenstelling waarbij de stakeholders niet boven hun eigen belang konden uitstijgen, een old boys netwerk. De succesvolle bestaande biologische en natuur inclusieve werkende organisaties zijn naar de tweede rang geschoven. Waardoor het principe verspreiding van kennis en informatie, leren van elkaar niet maximaal benut wordt.

Bron: KPMG (mei 2021)¹⁴

- De afspraken van minister Schouten met de sector over sterk beperken van het gebruik van glyfosaat houdende middelen voor het bestrijden van onkruiden, in graslandbeheer en het behandelen van groenbemers en van gewassen. (Kamerstuk 27 858, nr. 525) worden zichtbaar niet uitgevoerd, gegeven het aantal oranje bespoten velden.

Bron: eigen waarneming.

- Iedere boer is verplicht om het pesticide gebruik vast te leggen en 3 jaar te bewaren. De overheid dient deze informatie te verzamelen en beschikbaar te stellen voor derden. Artikel 67 EU Verordening nr. 1107/2009). De registratie en beschikbaarstelling zijn niet op orde.¹⁵

¹² <https://afiponline.org/nl/>

¹³ https://www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/commissievergaderingen/details?id=2022A00721

¹⁴ [21205372.bijlage2.pdf \(overheid.nl\)](https://www.rijksoverheid.nl/documenten/bijlagen/2021/05/21/21205372-bijlage2.pdf)

¹⁵ Zie meegestuurd document in de bijlage: brief openbaarmaking registratie van pesticiden

- Via overleg tussen natuurorganisatie Natuur en Milieu en winkelketens (tuinbranche) is afgesproken om glyfosaat houdende producten uit de schappen te halen per 1 januari 2022.¹⁶ Wij constateren dat in sommige winkelketens en diverse online winkels nog onkruid bestrijdende producten met de stof glyfosaat te koop zijn.

Bron: online informatie, mei 2022.¹⁷

- Minister Schouten ziet mogelijkheden via overleg om de biologische landbouw te bevorderen. Het areaal biologische landbouw in Nederland is slechts "geklommen" naar een zeer minimale 4 % . De EU Commissie constateert in de observatie over het GLB/NSP dat het biologisch areaal van Nederland tot het laagste van de EU behoort.

Bron: *Bionext (jan 2022)*¹⁸ en *Europese Commissie (april 2022)*¹⁹

Moeten

- De voorschriften voor het gebruik van azolen houdende middelen zijn aangescherpt voor de bloembollenteelt. Deze aanscherping leidt ertoe dat bloembollenaafval nog maar maximaal twee weken afgedekt mag worden opgeslagen en moet worden afgevoerd naar een afvalverwerkingsbedrijf. Dit voorschrift lijkt nog niet 100% te worden opgevolgd.

Bron: Protocol CTGB²⁰ en eigen waarneming.

In afwachting 2022

- In de motie Vestering wordt gevraagd om kwantitatieve tussendoelen te stellen voor de uitfasering van het gebruik van pesticiden, aangevuld met een plan om boeren te helpen bij de benodigde omschakeling. Uitvoering van de motie is uitgesteld vanwege de demissionaire status van de minister. (brief 27858 nr. 556)

In de Observatie van de Europese Commissie wordt vastgesteld dat "Nederland geen resultaatindicatoren of streefwaarden heeft voor essentiële gebieden als klimaatadaptatie en -mitigatie, luchtkwaliteit, gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, waterkwaliteit en nutriëntenbeheer bepaald terwijl er wel interventies zijn gepland voor de op deze gebieden geïdentificeerde behoeften".

Bron: *Observatie Europese Commissie (april 2022)*. Zie voetnoot 20.

•

¹⁶ <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-natuur/tuincentra-doen-bestrijdingsmiddelen-met-glyfosaat-in-de-ban~b88a5b25/>

¹⁷ <https://www.kabelshop.nl/Protect-Garden-Onkruidverdelger-Ustinex-Protect-Garden-Gebruiksklaar-Spray-3-liter-86600476-i13627-t1437717.html>

¹⁸ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2022Z00256&did=2022D00551>

¹⁹ https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2022Z08319&did=2022D16798

²⁰ <file:///C:/Users/User/Downloads/20210208+Versie+1+Protocol+verwerking+organisch+restmat%20areaal+bloembollen.pdf>

- Verkenning naar pilot over (maximale) toxiciteitsdruk in kwetsbare natuurgebieden. Eind 2022
Bron: brief 27858, nr. 556 minister Schouten
- Opstellen via Omgevingswet/ omgevingsplan voor specifieke middel-teelt-combinatie aanwijzen van spuitvrije zones. Opdracht aan externe organisatie om een document op te stellen met daarin handvatten voor provincies en Tweede Kamer en gemeenten voor spuitvrije zones in specifieke middel-teelt-combinaties. Medio 2022
Bron: brief 27858, nr 556 minister Schouten.

Tot slot

Wij stellen vast dat er veel plannen en nog te ontwikkelen onderzoeken voor de (verre) toekomst zijn, maar dat deze plannen voor de nabije toekomst voor de natuur, milieu en omwonenden weinig soelaas bieden.

Wij vinden dat gezien de aanwijzingen voor gezondheidsproblemen en de niet meer te negeren achteruitgang van de natuur er meer haast gemaakt moet worden met de bescherming van bewoners en de natuur.

Het laatste artikel van Violette Geissen, Coen J Ritsema e.a. (WUR) spreekt ook over deze risico's en geeft aan dat er nu al goede methoden zijn om de Boer tot Bord strategie handen en voeten te geven en de 50% reductie te halen met max. resultaat voor gezondheid en milieu.²¹

Met vriendelijke groet,
namens Meten=Weten

Rob Chrispijn
voorzitter

²¹ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160412022002239>

METEN
WETEN